

ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

ΜΑΝΑΣΣΑΡ

Καίτοι ἔρχονται ὀλίγον ἄργά αἱ σκέψεις καὶ αἱ γνῶμαί μας περὶ τοῦ νέου δραματικοῦ ἔργου τοῦ κ. Δημητρακοπούλου ὑπὸ τὸν τίτλον ὀ «Μανάσσαρ» τὸ ὁποῖον πρὸ ἡμερῶν ἀνεβιβάσθη μετ' ἐπιμελείας καὶ περισσῆς φροντίδος ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ κ. Παντοπούλου, πάντως ὁμῶς δικαιολογοῦνται καὶ κρίνονται ἀπαρχίτητοι αὗται καὶ ἔνεκα τῆς εἰδικότητος καὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ φύλλου καὶ χάριν τῆς ἱστορίας τοῦ θεάτρου, εἰς ἣν ἤδη ἀνήκει τὸ ἔργον.

Ὁ τίτλος αὐτοῦ πρὸς τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν οὐδεμίαν ἔχει οὐσιαστικὴν σχέσιν καὶ οὐδένα κύριον σύνδεσμον μετ' αὐτῆς. Ἐκεῖνος μὲν ἀντιπροσωπεύει μίαν ἱστορίαν ἢ παράδοσιν ἐκ τῆς ἀγίας Γραφῆς, ἣτις μεθ' ὅλον τὸ μῆκος τοῦ χρόνου, ἕπερ διέρρευσεν ἔκτοτε μέχρι σήμερον, εὐρέθη ἤδη ἀφορμὴ νὰ χρησιμοποιηθῇ, αὕτη δὲ εἶναι μία ὠρχία ὑπόθεσις εἰλημμένη ἐκ τῆς κοινωνίας μας, ἀνὰ μέσον τῆς ὁποίας ζῶντες ἀνακαλύπτομεν καθημερινῶς τόσα ἔλκη καὶ τόσας σηπεδόνας γεννώσας ἐν τῇ ψυχῇ μας τὸ ἄλγος καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν καὶ ἡ ὁποία ὑπόθεσις ὑπὸ τὴν φιλόστοργον σκιάν τοῦ συμβολικοῦ τίτλου πλέκεται καὶ ἐξελίσσεται μετὰ ταχύτητος μὲν ἄλλ' ὄχι καὶ χάριτος καὶ πιθανότητος πλήρους.

• Ὅντως ἐν τῇ κοινωνίᾳ πολλὰ χῶς παριστάμεθα μάρτυρες τοῦ ἀνιαροῦ καὶ ἀπελπιστικοῦ ἀγῶνος τῆς πενίας πρὸς τὸν πλοῦτον, — τῆς ἐνίμου ὁμῶς πρὸς τὸν ἀμφιβόλου προελεύσεως καὶ ἐπιλήψιμον — τῆς ἀρετῆς, τῆς ἰκανότητος, τῆς δραστηριότητος καὶ τιμιότητος πρὸς τὴν κηκοθήειαν, τὴν ἀχρειότητα, ἵνα μὴ εἴπωμεν τὴν ἀτιμίαν ὑπ' ὅλας αὐτῆς τὰς φάσεις, ἣτις δυστυχῶς ἔχει ὑψώσει ὡς Λερναῖα Ἴδρα τὰς ἀπείρους καὶ ποικιλομόρφους κεφαλὰς τῆς καὶ ἀποπνίγει πᾶσαν ἐντιμον ἐργασίαν καὶ δηλητηριάζει πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὰ πρόσω. Μίαν τοιαύτην πληγὴν φέρει ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ συγγραφεὺς τοῦ Μανάσσαρ διὰ νὰ κτυτηριάσῃ τὰ ἔλκη καὶ τὴν σκπίλαν τοῦ τέρατος αὐτοῦ ὅπερ λέγεται εὐφῆμως κοινωνία.

Εἷς νέος, ἔντιμος καὶ φίλεργος ὑπάλληλος ἐνὸς καταστήματος, εἰς ὃ ὑπηρετεῖ ἐπὶ τρία ἔτη, ἀπεπέμ-
φθη καὶ ἔρριφθη εἰς τοὺς δρόμους ἄνευ ἐργασίας καὶ
ἄνευ ὑποστηρίξεως ἐγκαταλεῖθεῖς εἰς τὴν ἀόρατον
καὶ ἀμφιβολοῦ προνοίας Θεᾶν Τύχην, καὶ τοῦτο ἐξ
αἰτίας ἐνὸς ἄλλου κυρίου, ἀνικάνου καὶ ἀπείρου τῆς
λογιστικῆς ἐργασίας τοῦ καταστήματος, ἐμπείρου
ὅμως εἰς ἐξεύρεσιν τῶν καταλλήλων μέσων πρὸς ἐκ-
πόρθησιν τῆς εὐνοίας τῶν προϊσταμένων, ἐξεδιώχθη ἄνευ
αἰτίας τινὸς ὃ μὴ ἔχων γυναῖκα καὶ ἐπροτιμήθη ὃ

δυναμένοσ νὰ διαθέσῃ μίαν γυναῖκα ἔστω καὶ σύζυ-
γόν του. Ἦλθε τότε ὁ νέος εἰς τινὰ τραπεζίτην
ζητῶν, ἐκλιπαρῶν μίαν θέσιν διὰ νὰ ζήσῃ ἐργαζό-
μενος ἠνθήθη ὁ κύριος τοῦ χρήματος, καὶ ἐξεδῶξε
τὸν νέον μὲ βαναυσότητος καὶ χυδαιότητος, κωφεύ-
σας καὶ γελάσας εἰς τὴν ἀπελπιστικὴν κραυγὴν αὐ-
τοῦ, ὅτι θὰ αὐτοκτονήσῃ, διότι δὲν δύναται νὰ ζή-
σῃ ἀτίμως, διότι δὲν ἔμαθε νὰ ζῆ διὰ τῆς ἐλεημοσύ-
νης. Ὅταν ὅμως μετ' ὀλίγον ἐπαρουσιάσθη πρὸ τοῦ
αὐθέντι μίαν κυρίαν δῆθεν σύζυγος τοῦ λιμνώ-
τοντος νέου καὶ ἔρριψε προκλητικὸν βλέμμα πρὸς
τὸν γέροντα σχεδὸν τὴν ἡλικίαν κύριον. . . . οὗτος
μεταβάλλει ιδέας καὶ σκέψεις, ἐκδιώκει ἐκ τῆς
ὑπηρεσίας του τὸν ἐπὶ δεκαετίαν ὑπηρετοῦντα αὐ-
τὸν εὐσυνειδήτως καὶ τιμίως ὑπάλληλόν του καὶ ἀν-
τικαθιστᾷ τοῦτον διὰ τοῦ συζύγου τῆς ωραίας γυ-
ναικός. Τὸ ἀποτέλεσμα ἐπέρχεται ραγδαῖον· παρ-
μελεῖ τῆς ἐργασίας του ὁ Τραπεζίτης, περιφρονεῖ
τὴν οἰκογένειάν του, φέρεται κακῶς, σκαιῶς, βα-
ναύσως καὶ χυδαίως πρὸς τὴν σύζυγόν του, δέχεται
ἐμπαιγμοὺς ἀπὸ τὸν νέον ὑπάλληλόν του καὶ ταῦτα
χάριν τῆς γυναίκος τοῦ ὑπάλληλου του, ἡ ὁποία τὸν
ἐσπυγήνευσε καὶ τοῦ ἐσπατάλησε ἐντὸς 14 ἡμερῶν
πεντήκοντα χιλιάδας δραχμῶν. Μετὰ τὴν κατα-
στροφὴν ἀποκαλύπτεται ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ νέου
δὲν ἦτο πραγματικῶς τοιαύτη, ἀλλὰ γυνὴ τις ἐ-
λευθερίων ἡθῶν, τὴν ὁποίαν ὁ νέος μετεχειρίσθη ὡς
ὄργανον καὶ ἐπαρουσίασεν ὡς σύζυγόν του, ἵνα τι-
μωρήσῃ τὸν κακὸν πλούσιον. Καὶ ἡ τιμωρία μὲν
ἐπῆλθεν ἀλλ' ἢ κινῶνία ἐπαραδειγματίσθη;

Τὸ κύριον προσὸν ἑνὸς ἔργου, τὸ ἠθικὸν συμ-
πέρασμα, ὑπερπρέπει ν' ἀποκομίση ὁ θεατής, ἐν-
υπάρχει ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ πλήρες καὶ ζωηρόν. Τὸ
ἔργον ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ εἶναι ἄξιον προσοχῆς καὶ
ἐπιτυχές, ἀπηλλαγμένον τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν
πρὸ παντός, αἱ ὅποιοι ἀφειδῶς ἐνυπάρχουσιν εἰς τὰ
ἄλλα ἔργα τοῦ κ. Δημητρακοπούλου, αἱ ὅποιοι, καίτοι
ῥαχίαι, εἶναι δύσπεπτοι διὰ τὸν θεατρικὸν στόμαχον τοῦ
κοινῶ, τὸ ὅποῖον εὐνοεῖ καὶ ἀρέσκεται εἰς ἔργα
ἀτλαῖ, θετικὰ καὶ εὐκόλου ἀντιλήψεως. Ἐν τῇ ἐξε-
λίξει τοῦ ἔργου περιβάλλουσι ἄρσέως πως σημεῖα τι-
νά, τὰ ὅποια ὑποπίπτουσιν ἀμέσως εἰς τὴν ἀντίλη-
ψιν καὶ μαρτυροῦσιν ἀπρόσεκτον ὀλίγον τὸν συγγρα-
φέα, ὁ αἰφνίδιος καὶ ζωηρὸς ἔρως τοῦ Τραπεζίτου
πρὸς τὴν γυναικὴ τοῦ νεανίου, ὁ ὅποῖος ἐν μιᾷ στι-
γμῇ καὶ μόνῃ, χωρὶς νὰ λάβωσιν χώραν ἄλλα τινὰ
γεγονότα καὶ χωρὶς νὰ παρεμπέσουν περιστάσεις τι-
νές, ὅπως δικαιολογήσουν καὶ παράσχουν τὸν ἀπαι-
τούμενον ὑλικὸν χρόνον διὰ τὴν γέννησιν καὶ τὴν
τόσον ταχεῖαν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ ἐν τῇ γεροντικῇ
καὶ ἐξησθενημένῃ πως καρδίᾳ αὐτοῦ, εἶναι
πάντη ἀψυχολόγητος καὶ βεβιασμένος, μὴ δι-
καιολογῶν ποσῶς τὴν πυρκαϊάν, τὴν ὁποίαν ἤναψεν
ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ θύματος καὶ ἡ ὁποία ἐφθασεν ταύ-
τοχρόνως σχεδὸν μέχρι τοῦ λογικοῦ καὶ κατέστησεν
αὐτὸ τοῦ λοιποῦ ἐπιζήμιον καὶ κακὸν σύμβουλον·
ἐπίσης παράτολμος εἶναι ἡ συμπεριφορὰ τοῦ νέου
ὑπαλλήλου ἀπέναντι τοῦ προϊσταμένου του, ἂν δὲ ὁ
συγγραφεὺς ἐπεθύμει δι' αὐτοῦ νὰ ἐπιδείξη τὴν τα-
πεινώσιν καὶ ἐξουθένισιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀν-

δρικοῦ ἐξ αἰτίας τῆς γυναικός, τοῦτο ἠδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ ἐπιτευχθῆ εὐγενέστερόν πως καὶ καλλι-
σθητικώτερον καὶ νὰ ἀφεθῆ νὰ ἔλθῃ ἢ ἐντύπωσις
μόνη καὶ ἀβίωτος διότι ὡς ἔχει ὁμοιάζει τὸν κωμι-
κόν, ὁ ὁποῖος διχτυλῶν εἰς δίχστασιν μὲ τὴν λεπτό-
τητα καὶ τὴν χάριν πειρᾶται μὲ τῆς τοῦ μ. π. νὰ
προκλέσῃ τὸν γέλωτα τοῦ κοινοῦ καὶ ἡ ὅλη πρό-
οδος καὶ κατχοτροφὴ τοῦ ἔργου ἐπέρχεται τόσον
ταχεῖα, ὥστε δὲν δίδεται οὐδὲ ὁ ἀπαιτούμενος χρό-
νος διὰ νὰ ἀντιληφθῆ τις καὶ μελετήτῃ τὰ γεγονότα
καὶ εὖρη ἐν αὐτοῖς τὴν πιθανότητα· μεθ' ὅλην ὅμως
τὴν ταχεῖαν πλοκὴν καὶ λύτιν τὰ πρόσωπα τοῦ δρά-
ματος εὐρίσκονται εἰς τὴν λυπηρὰν θέσιν νὰ ἐπανα-
λαμβάνωσιν ἀπὸ τῆς πρώτης πράξεως μέχρι τῆς τε-
λευταίας τὰ αὐτὰ καὶ νὰ κουράζωσιν οὕτω ἐχυτοῦς καὶ
ἡμᾶς, καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς μα-
κρηγορῶσιν ὑπὲρ τὸ δέον, ὡς ἐν τῇ α' πράξει ἰδίως
συμβαίνει μεταξὺ τοῦ Τραπεζίτου καὶ τοῦ ἐκλιπχ-
ροῦντος αὐτὸν δι' ἐργασίαν νεανίου. Ἐπίσης πρέπει
νὰ δικαιολογηθῆ περισσότερο ἢ συμπεριφορὰ τοῦ
ὑπηρέτου διὰ νὰ κητανόηται εὐκολώτερον ὁ λόγος
καὶ ἡ ἀφυρμὴ αὐτῆς. Κατὰ τὰ λοιπὰ τὸ ἔργον ἐν
τῷ συνόλω αὐτοῦ ἀποτελεῖ μίαν θεατρικὴν ἐπιτυ-
χίαν μὲ ἠθικὸν συμπέρασμα ἄξιον μνείας, κίτοι
δυστυχῶς τὸ κοινόν, ὁ αὐστηρότερος αὐτὸς κριτῆς καὶ
δικαιωματικῶς ἑλληνοδίκης, ἐχειροκρότησε μὲν τὸν
συγγραφέα, ἀπέρριψε ὅμως τὸ ἔργον αὐτοῦ.

Ὡς πρὸς τὴν ὑπόκρισιν κατεβλήθη πᾶσα ἐπιμέ-
λεια ὑπὸ τῶν ἠθοποιῶν, ὅπως εὐπρόσωπον παρου-
σιάσουν τὸ ἔργον. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κ. Δ. Τα-
βουλάρη, ὁ ὁποῖος διεξήγαγεν ἐπιμελῶς τὸ μέρος
του καὶ ἐχειροκροτήθη πολλάκις, διεμαρτυρήθη ἡ τέ-
χνη ἢ νεωτέρα πρὸς τὴν παλαιότεραν, εἰς τὴν διά-
πλασιν καὶ διαμορφωσιν τῆς ὁποίας ὁ κ. Ταβουλάρης
συνέτεινε καὶ εἰργάσθη νικηφόρως καὶ ἐπιτυχῶς, καὶ
εἶδομεν οὕτω, ὅτι ὁ ἠθοποιὸς, ὁ ὁποῖος ἔζησε μὲ τὰς
ἀρχὰς καὶ τὰς ἐπαιτήσεις τῆς παλαιότερας τέχνης,
δεν δύναται ἀκινδύνως νὰ εἰσέρχηται πολλάκις εἰς
τὸ σαλόν τοῦ νεωτέρου θεάτρου ἢ κ. Λαλαούνη ἔ-
παιξε καλῶς ἐπίσης. Εὐφήμου μνείας εἶναι ἄξιος
ὁ συμπαθὴς ἠθοποιὸς κ. Δ. Βενιέρης, ὁ ὁποῖος
ἐργάζεται ἀθορυβῶς καὶ ἄνευ ρεκλαμῶν καὶ κατορ-
θώνει μελετημένον πάντοτε νὰ ἐκτιμᾶται παρ'
ὄσων σπεύδουσιν οικειοθελῶς καὶ προθύμως νὰ τὸν
ἀπολαύσουν χωρὶς τεχνητὰ μέσα, ὧν ἄλλοι συνάδελ-
φοί του ἀφειδῶς ποιοῦνται χρῆσιν, καὶ ὅστις ἐ-
χειροκροτήθη κατ' ἐπανάληψιν πάντοτε μελετημέ-
νος καὶ προσεκτικῶς συγκεντροῦ τὴν προσοχὴν τοῦ
κοινοῦ μόλις προβάλλει ἐπὶ τῆς σκηνῆς εἶναι εἰς ἐκ
τῶν ὀλίγων καλῶν ἠθοποιῶν μας.

Νίκος Κεπενὲς